

हि महतां पूज्यः सद्यो भोजनमयो यतः । त्यागेन युक्ता दिवसुत्पतन्ति त्यागेन हीना नरकां व्रजन्ति । न त्यागिनां दुष्करमस्ति किञ्चित् त्यागो हि सर्वव्यसनानि हन्ति” गार्ग्यश्चि० धृतवाक्यम् ।

त्यागिन् त्रि० त्वज-घिणुन् । १ दातरि, २ मृरे, ३ वर्ज्जनी-शौले, ४ कर्मफलत्यागिनि च “न द्वेष्टकुशलं कर्म कुशलेनानुपज्जते । त्यागी सत्त्वसमाविष्टो मेधाधी च्छिद्रसंग्रयः । न हि देहभृता शक्यं त्यक्तुं कर्मण्यशेषतः । यस्तु कर्मफलत्यागी स त्यागीत्यभिधीयते” गीता “आत्मनस्त्यागिनां चैव निवर्तते तोदकक्रिया” मनुः ।

त्यागिमन् त्रि० त्यागेन निष्पन्नं त्याग+इमन् । त्यागेन निवर्तते ।

त्याज्य त्रि० त्वज+ण्यत् कुत्वाभावः । १ वर्ज्जनीये “तीरे प्रतियुहस्त्याज्यस्त्याज्यो धर्मस्य विक्रयः” प्रा० त० । २ दातुं योग्ये च । “त्याज्यो दष्टः प्रियोऽप्यासीदङ्गुलीवो रगच्छता” रघुः । “सा त्ववाप्यान्यतो गर्भं त्याज्या भवति पापिनी । महापातकदुष्टा च पतिगर्भवना-शिनी” व्याससं० ।

त्वक गतौ भ्वा० आत्म+सक+सेट् । त्रकते अत्यकिट् । तत्वके । त्वख गतौ भ्वा० पर० सक० सेट् धातुपाठः । त्वखति अत्य-खोत् अत्वाखोत् । तत्वाख । [अत्यङ्गीत् । तत्वङ् ।

त्वख गतौ भ्वा० पर० सक० सेट् इदित् धातुपाठः । त्वङ्गति त्वग गतौ भ्वा० पर० सक० सेट् इदित् । त्वङ्गति अत्यङ्गीत् । तत्वङ् । अयं दिवा० धातुपाठः । त्वङ्गति ।

त्वङ्ग पुंस्त्री त्वगि-अच् । पुरभेदे हरिचन्द्रपुरे सौभे उद्गङ्गे प्रतिमार्गके त्रिका० ।

तद् चेदायां भ्वा० पर० अक० सेट् इदित् । तन्दति अत्य-न्दीत् । तत्वन् ।

तप लज्जायां भ्वा० आ० अक० वेट् । तपते अत्यपिष्ट अत्य-त्पे । णिच् वा घ० । तपयति त्वापयति । पित् तपा । “कान्तया कान्तसंयोगे किमकारि न वोढया । अत्वापि च क्रिया प्रशोचरा गुप्ता न बुध्यते” विदग्धसुख० । “अपेक्षाभिज्ञायासपि किमपि चेतस्त्रपयति” शान्तिश० । अप-अन्यतो लज्जायाम् “तस्माद्बलैरपत्वे” भट्टिः । “लज्जा सापत्न्यान्वितः” अमरः ।

तपा स्त्री तप-भावे अङ् । १ लज्जायाम् अमरः । कर्त्तरि अच् । २ सकृज्जे त्रि० । ३ कुलटायां स्त्री मेदि० । ४ कुले ५ कीर्त्तौ च शब्द० ।

तपाक पुंस्त्री० तप-आक । स्तेच्छजातिभेदे उणादि० । तपारण्डा स्त्री तपायां रण्डा । लज्जाहीनायां वेश्यायां जटा० शब्दक० वस्तुतः तपारण्डेति नामद्वयं मेदिनी तपाशब्दस्य वेश्यायुक्तत्वात् रण्डाशब्दस्य च तदर्थप्रसि-द्धेस्तत्समानार्थकत्वाच्चित्यात् ।

तपिष्ठ त्रि० अतिशयेन तपः अतिशयने इष्टन् प्रियादि० तपादेशः । तपत्रे । [स्त्रियां ङीप् ।

तपीयस् त्रि० अतिशयेन तपः ईयसुन् तपादेशः । तपत्रमे तपु न० अग्निं दृष्ट्वा तपते लज्जते इय तप-उन् । १ सीसके २ रङ्गे च मेदि० तस्य विकारः अण् “तपज्जुनोः सुक् च” पा० सुक् च । त्वापुष तद्विकारे त्रि० । “तास्त्रायः कांस्यरै-यानां तपुणः सीसकस्य च” मनुः । “सुवर्णस्य मलं रूप्यं रूप्यस्यापि मलं तपु । ज्ञेयं तपुमलं सीसं सीसस्यापि मलं मलम्” भा० उ० १८ अ० । [लताभेदे ।

तपुकर्कटी स्त्री तपु इय शुभा कर्कटी । (ससा) इति ख्याते तपुटी स्त्री तप-वा०-उटक् गौरा० ङीप् । छन्दोलायाम् । रत्नमाला ।

तपुल न० तप-वा० उल । रङ्गे द्विरूपकोषः ।

तपुष(स)न० तपस्याः (पत्राः) फलम् अण् फले तस्य लुप् । तपु-षी(सी)फले । “तपुसं(षं) लघु नीलञ्च नवं तट्कमदाह-जित् । स्वाडु पित्तापहं शीतं रक्तपित्तहरं परम् । तत्-पक्रमन्तुषुणं स्यात् पित्तलं कफघातनुत् । तद्, हन्तुं त्वलं शीतं रूपं पित्तास्रकृच्छ्रजित्” भावप्र० ।

तपु(ष)स न० तप-वा०-उस(ष) । १ रङ्गे द्विरूपकोषः । गौरा० ङीप् २ माहेन्द्रवारुणां कर्कटीभेदे (ससा) लताभेदे । सा च धीतपीष्मा काण्डालुः बड्ढफला तुन्दिलफला कण्टकफला सुधावासा च ।

तप्सा स्त्री घनीभूतलेग्नादौ । “कमिकीटपटकेषु पित्ता यत् मेदिनी । तपसया कर्षणैः क्षिप्ता वान्धैर्वा दुष्टतां व्रजेत् । न खदण्डतनूजत्वकतृषपांशुरजोमलैः । भग्नपङ्कजेष्वैर्वापि प्रच्छन्ना मलिना भवेत्” “तप्सा घनीभूतलेग्ना दि” शु० त० ।

तप्सा न० घनेतरदघनि अमरटीकायां विद्याविनोदः ।

तय न० स्त्री तयाणामययम् अयच् । त्रितये १ त्वत्संख्यायाम् “वेदत्रयं निरदुहत् भूर्भुवः स्वरितीति च” मनुः । स्त्रीत्वपत्ते ङीप् । “व्याघोतिष्ठ सभावेद्यामसौ नरशिखित्वयी” माघः तयोऽययवा अयस् अयच् । २ त्वत्सं-ख्यान्विते त्रि० स्त्रियां ङीप् । “प्रत्यक्षमनुमानञ्च शास्त्रञ्च विविधागमम् । त्वयं सुविदितं कार्यं” धर्म-